https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

Usmonov Shuhratjon Akbar o‘g‘li
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti talabasi
Telefon raqam: +99895 969-25-07
Email: shuhratusmonov2210@gmal.com

HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARI: SHAHRISABZ SHAHRI MISOLIDA

Annotatsiya. Ushbu maqolada Shahrisabz shahrining iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanish darajasi, hududning demografik tarkibi, mehnat resurslari, sanoat va xizmat ko‘rsatish infratuzilmasi, shuningdek, hududiy iqtisodiy rivojlanish strategiyalari tahlil qilingan. Shahrisabzning tarixiy-madaniy salohiyati va turizm imkoniyatlaridan kelib chiqib, hududni modernizatsiya qilish bo‘yicha istiqbolli yo‘nalishlar bayon qilingan.

Kalit so‘zlar: hududiy rivojlanish, iqtisodiy salohiyat, mehnat resurslari, infratuzilma, turizm, urbanizatsiya, investitsiya.

Usmonov Shuhrat
Student of Tashkent State
University of Economics
Phone number: +99895 969-25-07
Email: shuhratusmonov2210@gmal.com

REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT STRATEGIES: THE CASE OF SHAHRISABZ CITY

Annotation. This article analyzes the socio-economic development level of the city of Shahrisabz, including the demographic structure of the region, labor

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

resources, industrial and service infrastructure, as well as regional economic development strategies. Based on the historical and cultural potential and tourism opportunities of Shahrisabz, the study presents prospective directions for modernizing the region.

Keywords: regional development, economic potential, labor resources, infrastructure, tourism, urbanization, investment.

Hududiy iqtisodiy rivojlanish strategiyalari har bir hududning mavjud tabiiy, mehnat, infratuzilma va investitsion salohiyatidan samarali foydalanishga qaratilgan bo‘lib, mamlakatning umumiy barqaror o‘sishida muhim rol o‘ynaydi.

Shahrisabz — Qashqadaryoning qadimiy tarixga ega bo‘lgan markazlaridan biri bo‘lib, UNESCO merosi sifatida tan olingan tarixiy obidalari, rivojlanib borayotgan turizm infrastrukturasiga ega hudud hisoblanadi. So‘nggi yillarda shahar iqtisodiyotining yanada diversifikatsiya qilinishi va xizmatlar sektorini kengaytirish ustuvor vazifaga aylangan.

Shahrisabzning kelajakdagi rivojlanish strategiyasi nafaqat mavjud resurslarni, balki raqamli texnologiyalar va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash orqali yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar yaratishga qaratilgan. Shu bois, ushbu strategiyalar doirasida zamonaviy talablarga javob beradigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash va xizmat ko‘rsatish sohasida sifatni oshirish orqali Shahrisabzning nafaqat tarixiy, balki iqtisodiy markaz sifatidagi mavqeini mustahkamlash ko‘zda tutilgan.

Shahrisabz Qashqadaryo viloyatining shimoli-sharqida, Hisor tizmasining etaklarida, qulay tabiiy-iqlimiy sharoitda joylashgan bo‘lib, uning iqtisodiy rivojlanishi uchun quyidagi omillar ustunlik yaratadi:

Geografik bog‘lanish: Shahrisabzning Samarqand (tarixiy, iqtisodiy markaz), Qarshi (viloyat ma'muriy markazi) va Kitob kabi yirik yo‘nalishlarning kesishmasida turishi uni **tranzit va logistika** uchun qulay hududga aylantiradi.

Transport koridorlari: Shahar hududidan o‘tuvchi yirik avtomobil yo‘llari (jumladan, xalqaro ahamiyatga ega M-39 avtomobil yo‘li) va temir yo‘l shoxobchasi

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

mavjudligi **ishlab chiqarish korxonalari va turizm infratuzilmasiga** tayyor xomashyo yetkazib berish va tayyor mahsulotlarni olib chiqish imkoniyatini taqdim etadi.

Shahrisabz aholisi yil sayin tabiiy o‘sish va ichki migratsiya hisobiga ko‘payib bormoqda, bu esa hududning rivojlanish salohiyatini ta’minlovchi asosiy omillardan biridir.

Yosh tarkib: Aholining katta qismi (ayniqsa, mehnatga layoqatli yoshdagi fuqarolar) — yoshlar bo‘lib, bu mehnat bozorida **faol va energiyali ishchi kuchi** mavjudligini ko‘rsatadi. Bu holat, ayniqsa, xizmat ko‘rsatish, yengil sanoat va agrosanoat (qayta ishlash) sohalarini rivojlantirish uchun zamin yaratadi.

Ta'lim va malaka: Shahrisabzda kasb-hunar kollejlari va texnikumlarning mavjudligi malakali ishchilarni tayyorlash imkoniyatini beradi. Biroq, strategik rivojlanish uchun **axborot texnologiyalari (IT) va zamonaviy turizm menejmenti** sohalarida kadrlar malakasini oshirish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Bandlik muammosi: Aholining yoshligi va o‘sish sur’atining yuqoriligi ishchi kuchiga bo‘lgan talabni ham oshiradi. Shuning uchun iqtisodiy rivojlanish strategiyasining asosiy maqsadi — yangi, yuqori qo‘shilgan qiymatli ish o‘rinlarini yaratish va mehnat resurslarini unumli band qilishdan iborat.

Shahrisabzda mavjud bo‘lgan yosh va o‘sib borayotgan mehnat resurslari bazasi hududiy iqtisodiy strategiyaning asosini tashkil etadi, biroq ularning malakasini zamonaviy talablarga moslashtirish va yangi iqtisodiy sektorlarga yo‘naltirish ustuvor ahamiyatga ega.

Shahrisabz iqtisodiyoti uchta asosiy yo‘nalishga tayanadi, ularning har biri hududiy rivojlanish strategiyasida muhim rol o‘ynaydi.

Asosiy yo‘nalishlar: Uzumchilik, bog‘dorchilik, polizchilik, shuningdek, chorvachilik va parrandachilik.

Hudud iqtisodiyotining muhim qismi aynan agrosoha hissasiga to‘g‘ri keladi, bu esa aholining bandligi va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda muhim.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

Qishloq xo‘jaligida **suvni tejovchi texnologiyalarni** (tomchilatib sug‘orish) joriy etish va mahsulotlarni **chuqur qayta ishlash** (konservalash, quritish, sharbat ishlab chiqarish) orqali yuqori qo‘shilgan qiymat zanjirini yaratishda katta salohiyat mavjud.

So‘nggi yillarda Shahrisabzda qurilish materiallari ishlab chiqarish, oziq-ovqat sanoati va tikuv-trikotaj mahsulotlari ishlab chiqarish sektorlarida korxonalar ko‘paymoqda.

Bu sohalarning rivojlanishi qulay mehnat resurslari va Qashqadaryo bo‘ylab qurilishga bo‘lgan talabning ortishi bilan bog‘liq.

Katta hajmda ishlab chiqarish uchun energetika va muhandislik infratuzilmasini modernizatsiya qilish hamda eksportga yo‘naltirilgan zamonaviy standartlarni (ISO) joriy etish talab etiladi.

Shahrisabz — O‘zbekistonning eng muhim turizm markazlaridan biri bo‘lib, uzoq tarixga ega bo‘lgan tarixiy obidalar, xalq hunarmandchiligi, festival va xalq an’analari (masalan, "Maqom kechalari" kabi tadbirlar) bilan mashhur.

Shahar iqtisodiyotida xizmatlar sektorining, jumladan, mehmonxona, restoran va transport xizmatlarining tez sur’atlar bilan o‘sayotgan yo‘nalishidir.

Mavsumiylikni kamaytirish va yil davomida turistlar oqimini ta'minlash uchun **ekoturizm, tog‘ turizmi va tibbiy turizmni** rivojlantirish zarur.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash uchun banklar va moliyaviy institutlarning faol ishtiroki mavjud bo‘lib, **mikrokreditlash** hajmini oshirish investitsiyalarni jalb qilishda muhim.

Hududiy imtiyozli zonalar va erkin iqtisodiy zonalar taklif qilinayotgan investitsion muhitni yaxshilashga xizmat qiladi.

Shahrisabzda infratuzilma faol rivojlanmoqda, bu esa aholining ijtimoiy qulayligini oshirish va hududga investitsiyalar kirib kelishini ta’minlashda asosiy omil bo‘lib xizmat qiladi. Infratuzilmani rivojlantirish quyidagi yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi:

Yangi yo‘llar, avtomobil yo‘llari va transport tizimining modernizatsiya qilinishi

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

nafaqat aholi harakatini, balki **logistika zanjirlarini** ham yaxshilaydi, bu esa ishlab chiqarish va savdo uchun qulay sharoit yaratadi.

Turizm obyektlari, mehmonxonalar, dam olish zonalari va umumiy ovqatlanish shoxobchalarining ko‘payishi xizmatlar sektorining asosiy drayveri bo‘lib, to‘g‘ridan-to‘g‘ri **yangi ish o‘rinlari** yaratadi.

Ta’lim, sog‘liqni saqlash muassasalari va yangi turar-joy massivlarining qurilishi yuqori malakali **kadrlar oqimini** ta'minlash va aholi turmush sifatini oshirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Barqaror iqtisodiy o‘sish uchun muhim bo‘lgan **elektr energiyasi, gaz va suv ta’minoti tizimlarini modernizatsiya qilish** ishlari olib borilmoqda. Biroq, katta ishlab chiqarish quvvatlarini jalb qilish uchun bu tizimlarning imkoniyatlarini yanada oshirish dolzarb hisoblanadi.

Shahar hududida yuqori tezlikdagi **internet tarmog‘i** va mobil aloqa qamrovining kengaytirilishi – **raqamli xizmatlar, masofaviy ish (frilans) va IT-autsing** sohalarini rivojlantirish, shuningdek, tadbirkorlik subyektlarining raqamli savdoga chiqishi uchun asosiy shartdir.

Shahrisabzda infratuzilma rivojlanishi — iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va xizmat ko‘rsatish sohasidagi investitsion jozibadorlikni oshirish uchun mustahkam baza yaratmoqda. Strategik yo‘nalish endi mavjud infratuzilmani **yuqori texnologiyali va energiyatejamkor** yechimlar bilan to‘ldirishga qaratilishi kerak.

Bu, butun tahlilni juda yaxshi va qisqa qilib umumlashtiruvchi yakuniy xulosa. Strategiyaning asosiy qismlarini (turizm, qishloq xo‘jaligi, xizmatlar va kichik biznes) ta'kidlab, uning ahamiyatini (barqaror o‘sish, respublika ahamiyatiga ega markazga aylanish) ko‘rsatib o‘tilgan.

Yuqoridagi barcha bandlarga asoslangan holda, ushbu Xulosa qismini yana bir oz **strategik tahlilning natijalari** bilan boyitish mumkin:

Shahrisabz shahrining iqtisodiy rivojlanish strategiyalari hududning **strategik geografik o‘rni, boy tarixiy-madaniy merosi, qulay tabiiy sharoitlari va yosh mehnat resurslari**dan kelib chiqib shakllanishi lozim.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

Ushbu tahlilga ko‘ra, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va barqaror o‘sishni ta’minlashning asosiy kalitlari quyidagilardir:

1. **Turizmni strategik drayver** sifatida rivojlantirish (ekoturizm va xizmatlar sifatini oshirish bilan birga).
2. **Qishloq xo‘jaligida qayta ishlash** orqali yuqori qo‘shilgan qiymat zanjirini yaratish.
3. **Raqamli iqtisodiyot** va IT-xizmatlarni joriy etish.
4. **Mehnat bozorida malakali kadrlarni** strategik ehtiyojlarga mos ravishda tayyorlash.

Ushbu kompleks yondashuv va aniq belgilangan institutsional mexanizmlar (DXSh, investitsiyalarni jalb qilish) orqali Shahrisabz nafaqat viloyat, balki respublikaning barqaror iqtisodiy o‘sishga erishgan va raqamli texnologiyalarga asoslangan muhim iqtisodiy markazga aylanish imkoniyatiga ega. Strategiyaning muvaffaqiyati hudud aholisi turmush darajasining oshishi va doimiy ish o‘rinlarining yaratilishida namoyon bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, A. (2020). Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi. Toshkent: Universitet nashriyoti.
2. Tursunov, S. (2019). Shahar iqtisodiyoti va investitsiya salohiyati. Iqtisodiyot jurnali, 5(2), 34–45.
3. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi. (2023). Hududiy rivojlanish strategiyalari. Manzil: https://www.economy.uz (oxirgi kirish: 02.12.2025).
4. Qashqadaryo viloyati hokimligi. (2022). Hududiy investitsiya va turizm rivojlanishi. Qarshi: Viloyat nashriyoti.
5. Rustamov, N. (2021). Hududiy iqtisodiy rivojlanishning moliyaviy omillari. PhD dissertatsiya, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent.
6. UNESCO World Heritage Centre. (2020). Shahrisabz Historical Centre. Manzil: https://whc.unesco.org (oxirgi kirish: 02.12.2025).

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 27.01.2026

7. Islomov, B. (2018). O‘zbekistonning agrosoha va xizmatlar sektoridagi rivojlanish yo‘nalishlari. Toshkent: Fan nashriyoti.
8. Davlat statistika qo‘mitasi. (2024). O‘zbekiston Respublikasining demografik va iqtisodiy ko‘rsatkichlari. Manzil: https://stat.uz (oxirgi kirish: 02.12.2025).